

Yhteiskuntapolitiikka

1.6.2026.

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Kirjallinen kuulemispyyntöne 26.5.2026

VNS 5/2026 vp Valtioneuvoston selonteko liiallisen alijäämän korjaamisesta

SAK pitää valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden liiallisen alijäämän korjaamisesta huolestuttavana. Julkisen talouden tasapaino heikkenee selvästi etenkin veronkevennysten vuoksi, eikä hallituksen linja tarjoa uskottavaa polkua alijäämien hallintaan tai kestävään kasvuun.

Julkinen talous heikentymässä merkittävästi hallituksen päätösten seurauksena

Valtion alijäämä kasvaa vuosina 2027–2030 noin 13 miljardista eurosta peräti 17 miljardiin euroon, mitä voi pitää hälyttävänä. Alijäämä on kasvanut edellisen vuoden kehysriihestä 3–5 miljardia euroa, mikä on enemmän kuin Orpon koko hallituskauden nettosopeutus. Alijäämän kasvu on seurausta mm. kasvun heikentymisestä, mikä on osittain johtunut hallituksen talouspolitiikasta. Sen lisäksi alijäämän kasvu johtuu myös hallituksen päätösperäisistä toimista.

Erytisen huolestuttavaa on se, että hallitus on päättänyt mittavista pysyvistä ja määräaikaisista kasvutoimista ja veronkevennyksistä ilman, että niiden rahoitusta on uskottavasti ratkaistu. Kehysriihessä ensi vuodelle ajoitetut noin 400 miljoonan euron säästöt ovat aiempien säästöpäätösten kohdentamista, eikä uusia säästöjä. Kehysriihessä hallitus päätti myös noin miljardin euron kasvutoimista ja muista toimista, vaikka osa niistä on määräaikaisia, kumulatiivisia tai ajoittuu myöhemmin kehyskaudelle. Näitä toimia ei hallitus käytännössä rahoita mitenkään.

Nettosopeutus kuihtumassa nolnaan

Orpon hallitus on myös päättänyt ensi vaalikaudelle ajoittuvista merkittävistä menolisäyksistä ja veronkevennyksistä (esim. puolustus ja investointikannustin), mutta näiden rahoittamiseksi ei ole tehty päätöksiä. Nykyisen hallituksen päättämien menolisäysten ja veronkevennysten rahoittamisen lykkääminen tulevalle hallitukselle on vastuutonta, kasvattaa tulevan hallituksen sopeutustaakkaa ja haastaa liiallisen alijäämän korjaamisen edellytyksiä.

Tuoreimman julkisen talouden suunnitelman mukaan Orpon hallituksen toimet vahvistavat kokonaisuutena julkista taloutta 2,8 miljardia euroa (noin 1 % BKT:stä) vaalikauden päättyessä vuonna 2027. Julkisen talouden vahvistava vaikutus kuitenkin putoaa 0,5 miljardiin euroon eli käytännössä häviää kokonaan jo vuonna 2029. Toisin sanoen Orpon hallituksen päätökset heikentävät julkista taloutta hallituskauden jälkeen yli kahdella miljardilla eurolla ja näiden rahoittaminen jää tulevan hallituksen vastuulle.

Yhteiskuntapolitiikka

Menosopeutusta korostettu, veronkevennykset sivuutettu

Valtioneuvoston selonteko liiallisen alijäämän korjaamiseksi antaa puutteellisen kuvan päätetyistä sopeutustoimista. Taulukossa 2 esitetään ainoastaan hallituksen menosopeutuksen vaikutukset, mutta selonteosta puuttuu kokonaan mittavien veronkevennyksien vaikutusten erittely julkiseen talouteen.

Esimerkiksi ainoastaan yhteisöveron kahden prosenttiyksikön lasku ensi vuoden alussa tarkoittaa julkisen talouden heikentymistä noin 800 miljoonalla eurolla (0,3 % BKT:stä). Yhteisöveron laskun fiskaalinen kustannus vastaa koko menosopeutuksen mittaluokkaa ensi vuonna, eli käytännössä se yksin nolaa koko menosopeutuksen julkista taloutta vahvistavan vaikutuksen. Lisäksi tuoreessa Euroopan komission raportissa päädytään johtopäätökseen, että yhteisöveron alentaminen on hyvin tehotonta kasvun kannalta ja kohdennetut toimet olisivat tehokkaampia, mutta niidenkään itserahoitusaste ei ole kovin korkea (Demougin ym. 2026).

Valtion budjetoinnissa on käytössä ainoastaan menokehyykset, mutta tulokehyykset puuttuvat. Tulokehysten puuteen vuoksi vastuuttomiakin veronkevennyksiä on voitu toteuttaa ilman samankaltaisia rajoitteita kuin menolisäysten suhteen. EU:n finanssipolitiikan säännöt edellyttävät jo päätösperäisten tulopuolen toimien seuraamista ja raportointia, joten kansallisten menokehysten täydentäminen tulokehyyksillä on melko suoraviivaisesti toteutettavissa. SAK pitää tarpeellisena kansallisten tulokehysten käyttöönottamista.

Kokonaisveroaste laskemassa

Kokonaisveroaste laskee hallituskauden aikana 0,5 %-yksikköä. Kokonaisveroasteen lasku vaikuttaa osaltaan alijäämien paisumiseen. Jos kokonaisveroaste olisi pidetty ennallaan, myös alijäämä olisi noin 1,5 miljardia euroa pienempi.

Valtioneuvosto perustelee selonteossaan mahdollista poikkeamaa korjaavaan nettomenopolkuun vuonna 2027 Lähi-idän kriisillä ja kohonneella inflaatiolla. Näillä tekijöillä on tietenkin vaikutusta, mutta keskeinen tekijä mahdollisen poikkeaman syntymiseen on myös yhteisöveron alentaminen ja muut veronkevennykset.

SAK katsoo, että varsinkin EU:n liiallisen alijäämän menettelyn jouduttuaan hallituksen olisi tullut asettaa julkisen talouden vakauttaminen etusijalle ja pidättäytyä kokonaisveroastetta rapauttavista ratkaisuista. Tämän vuoksi yhteisöveron alennuksen peruminen olisi vastuullinen teko, joka toisi uskottavuutta pyrkimykseen vahvistaa julkista taloutta. Lisäksi se

Yhteiskuntapolitiikka

parantaisi verotuksen ennakoitavuutta, sillä yhteisöverolle on merkittävää korotuspainetta seuraavalla hallituskaudella.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Patrizio Lainà
pääekonomisti